

- психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Д. М. Бойко. К., 2005. 21 с.
4. Булгакова В. О. Психологічні основи правової культури молоді. *Наука і освіта*. 2011. № 1. С. 14–19.
  5. Васирина С. І. Правове виховання учнів професійно-технічних навчальних закладів в контексті формування громадянського суспільства. *Соціально-правові засади захисту дітей* : зб. матер. Міжнар. наук.-метод. конф. Кременець : Видво КОГП ім. Т. Шевченка, 2011. С. 35–42.
  6. Менюк О. Правова культура в умовах розбудови незалежної України : поняття, структура. *Право України*. 2001. № 4. С. 21–25.
  7. Морозов А. С. Правова культура як компонент підготовки фахівців сучасного стандарту. *Педагогічний альманах*. 2009. Вип. 4. С. 145–150.
  8. Нетьосов С. І. Навчання основ правознавства з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Харків : «Основа», 2010. 127 с.
  9. Омельченко Л. П. Правова освіта та виховання. *Управління школою*. 2003. № 26(38) вересень. С. 19–31.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-278-7-41>

ДЕФІНІЦІЯ ПОНЯТЬ «КОМПЕТЕНЦІЯ» ТА «КОМПЕТЕНТНІСТЬ»

Шапілова К. П.

*викладач української мови і літератури
Відокремленого структурного підрозділу «Рівненський фаховий
коледж Національного університету біоресурсів
і природокористування України»
м. Рівне, Україна*

Визначення змісту й суті понять «компетенція» і «компетентність», встановлення їх складових компонентів та взаємного співвідношення викликають тривалі дискусії серед провідних науковців: одні – вбачають в них деякі відмінності (В.В. Краєвський, А.В. Хуторський), інші – тяжіють до ототожнення (Дж. Равен).

Трактування даних явищ потребує уточнення, розрізнення та подальшого осмислення. Встановлюючи співвідношення між поняттями «компетенція» й «компетентність», зазначаємо необхідність їх розмежування. Цікавою видається думка Н.В. Нагорної, яка вважає, що така невідповідність між термінами виникла в наслідок неточного перекладу рекомендацій Ради Європи, коли англійське «competency» помилково перекладалося на співзвучне «компетенція» [6].

Великий тлумачний словником сучасної української мови пропонує таке визначення: компетенція – гарна обізнаність з певною темою; компетентний – той, який має достатній рівень знань в певній галузі; кваліфікований, ґрунтується на знанні [2, с. 445].

Сутність визначення компетенції у тлумаченні різними дослідниками розкривається через поняття «знання», «уміння», «навички», «отриманий досвід» і здібності, які надбано і розвинуто завдяки навчанню. Також «компетенція» ототожнюється з колом питань, в яких людина добре обізнана [3].

Хочемо підкреслити важливість твердження, що компетентність пов'язана з професійною сферою чи певною заданою діяльністю, яке співзвучне з думками багатьох науковців, а саме:

- мінімальний досвід діяльності в заданій сфері (В.Д. Шадриков);
- набір знань, навичок і ставлень, що ефективно сприяють досягненню цілей у професійній галузі або певній діяльності (Дж. Спектор) [5];
- поєднання знань і здібностей, що дають змогу продуктивно діяти у певній діяльності (А.В. Хуторський) [1];
- вміння до мобілізації знань та досвіду в професійній діяльності, можливість встановлення зв'язку між знанням та ситуацією (С.Е. Шишов) [5].

Детальний аналіз поняття «компетенція» дає змогу виокремити наступні визначення:

- сукупність взаємозалежних якостей особистості (знання, уміння, навички, способи діяльності), що необхідні для якісної, продуктивної діяльності (О.В. Кучай) [5];
- інтеграційне поняття, що містить такі аспекти: готовність до цілепокладання, готовність до оцінювання, готовність до дії, готовність до рефлексії (О.І. Пошетун) [2];
- наперед задана вимога щодо знань та досвіду діяльності у певній сфері (М.С. Головань) [3, с. 225];

– об'єктивна категорія, суспільно визнаний рівень знань, умінь і навичок, ставлень тощо у певній сфері діяльності людини як абстрактного носія [1].

Компетентність – результат набуття компетенцій, похідна категорія компетентнісного підходу, яка описує інтегральну особистісну якість, загальний навчальний результат інтегрованих знань, умінь та інших елементів, необхідний і достатній для здійснення стандартизованої кваліфікованої діяльності відповідного рівня. Це особистісне надбання, що ґрунтується на знаннях, досвіді, моральних засадах і проявляється у ситуації застосування знань, прийнятті рішень [5].

Компетенція – незмінна категорія компетентнісного підходу, яка описує вимоги до дискретного результату навчальної діяльності – одиначної здатності людини виконувати певне соціально чи професійно значуще завдання – і визначає зміст освіти [6].

На нашу думку, слід розрізняти поняття «компетенція» і «компетентність», оскільки компетентність, на відміну від компетенції (що містить в собі ключові поняття «знання», «уміння» та «навички» та ін.), які передбачають певну дію людини в стандартній ситуації, включає етап готовності до дії через особистісну характеристику людини, через перехід від якості знання до якості діяльності, яка може виявитися нестандартною.

Компетентність є надбанням особистості, визначає якісний рівень засвоєння в процесі навчання, отримання знань, умінь навичок та здатності застосувати їх, на основі отриманого досвіду. Натомість, компетенція пов'язана з певним видом діяльності. Але зв'язок між цими двома поняттями беззаперечний, оскільки, компетенція є певним, заздалегідь визначеним, набором знань, умінь, навичок, а компетентність – якісною характеристикою їх засвоєння, що проявляється в процесі практичної діяльності. І тому за своїм визначальним змістом поняття «компетентність» є значно ширшим від поняття «компетенція».

Література:

1. Бібік Н. В. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз / Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / за загальною редакцією О. В. Овчарук. К. : «К.І.С.», 2004. С. 45–50.

2. Великий глумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. К. : Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.
3. Головань М. С. Компетенція та компетентність: порівняльний аналіз понять. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2011. № 8. С. 224–233.
4. Калінін В. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур : автореф. дис. ... на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти» / В.О. Калінін. Житомир, 2005. 20 с.
5. Кучай О. В. Компетенція і компетентність – відображення цілісності та інтеграційної суті результату освіти. *Рідна школа*. 2009. № 11. С. 44–48.
6. Нагорна Н. В. Формування у студентів понять компетентності й компетенції. *Виховання і культура*. 2007. № 1–2. С. 266–268.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-278-7-42>

ПРОБЛЕМИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ДОКТОРІВ ФІЛОСОФІЇ (РНД)

Шкабаріна М. А.

кандидат педагогічних наук,

*доцент кафедри теорії і методики початкової освіти
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янчука
м. Рівне, Україна*

Пандемія COVID-19 та вторгнення російських військ на територію України істотно змінили соціальну реальність. Освітні заклади, зіштовхнувшись із обмеженнями, перейшли на впровадження дистанційної освіти або змішаного навчання. Вища школа зіткнулася з новими викликами та перешкодами. Перехід на дистанційну форму вищої школи привів до трансформації освітніх практик викладачів і аспірантів, які змушені працювати з навчальними матеріалами онлайн. Це створило ситуацію виклику в системі вищої освіти, особливо щодо підготовки науково-педагогічних кадрів. Це свідчить про необхідність